

MODERNA HÄSTKRAFTER

Föreningen
**SVERIGES
HÄSTKÖRARE**

Medlemsblad för föreningen Sveriges hästkörare - Årgång 26, nr 2 2023

På
KUSKBOCKEN
med Helén Fredriksson

Gräsklippning med mindre häst

Slåttermaskinen och dess underhåll

Radannonser, Hästoria, teknik & redskap m.m.

Styrelse

Ordförande

Tom Meurling (A.U., BRUNTE)
Veckholms-Väppeby 2
745 99 ENKÖPING
073-681 31 34
ordforande@hastkorare.se

Övriga ledamöter

Erik Sundin
Näset 1
794 92 Orsa
070-5486229
eos.sundin@gmail.com

Marie Nyström

Tvärgatan 9
796 90 Älvdalen
0730791221
marie086@hotmail.com

Ersättare

Stella Nelson
Granhammar 143
736 91 Kungsör
070-32417
stella59nelson@gmail.com

Vice ordförande

Siri Berg
Kastsjöstigen 17
804 26 Gävle
0724491089
SiriBerg@live.se

Emely Lönnberg
Solvärdsvägen 7
739 31 Skinnkatteberg
076-2100839
emelylonnberg@hotmail.com

Peter Forsberg
Syrholmsvägen 23
786 23 Dala Floda
072-5222400
peter70forsberg@gmail.com

Sekreterare

Lars Hellsten
Lindösen Grymmakärret 35
545 92 Älgåräs
070-2577499
hellstenlasse@gmail.com

Lennart Östberg

Specksta 159
864 91 Mattfors
070-3950950
jansaslennart@yahoo.se

Ellen Norrby

Eskelhem Valde 224
622 70 Gotlands Tofta
073-5675504
valdebrukshastar@gmail.com

Redaktion Moderna Hästkrafter

Redaktör
Siri Berg
(se styrelsen)
redaktor@hastkorare.se

Per Madestam
073-093 26 46
per.madestam@naturarahastkraft.se

Layout/grafisk form
Simon Rimshult
Stekarekärret 1
544 91 Hjo
070-3464169
simon@rimshult.com

Redaktionsgrupp
Hampus Jansson
0730763170
hampustjansson@hotmail.com

Marta Åkesson
0730314691
marta.akesson@gmail.com

Ansvarig utgivare
Tom Meurling

Valberedning

Jessica Bergqvist, sammankallande
0706-627237

Tommy Johansson
0702-387634

Håkan Fingal
0739062136

Utbildningsgrupp

Lena Erkers
Nittsjö 78
795 91 Rättvik
0248-175 31
lena.erkers@edu.rattvik.se

Elisabet Olofsson
Faluvägen 222
795 90 Rättvik
0706-966442
elisabet.olofsson@rattvik.se

Tom Meurling
(se styrelse)

Representater FECTU

Tom Meurling
(se styrelse)

Hemsida www.hastkorare.se PR-ansvarig

Lars Hellsten
(se styrelse)

Kassör/medlemsregister

Erik Sundin
(se styrelsen)

Entreprenörsgroup

Tom Meurling
(se styrelsen)

Kuskutbildningen

Tom Meurling
(se styrelsen)

Johan Eriksson med hästarna Lukas och Aramis arbetar på Hästens Storskogsentreprenad. Vanligtvis jobbar de i skogen men bilden är från ett slätteruppdrag för Valdemarsöns ekonomiska förening. Foto: Bengt Håkanson, Lindring

Redaktionsspiltan

Detta nummer av Moderna Hästkrafter har tema grönyteskötsel. Vad är en grönyta? Egentligen finns kanske begreppet grönyteskötsel för att kunna kategorisera arbete med gröna ytor som inte är jordbruksmark. Är slåtter på ängsmark jordbruk eller grönyteskötsel? Hur som helst fick tidningen innehålla både jordbruk och slåtter. Artiklarna om slåtter är dels en gammal, mycket bra, artikel om slåttermaskinen och dess underhåll, dels en artikel från kuskutbildningen där du får en inblick i deras härliga slåttervecka. Dessutom bjuder Hästoria på en beskrivning av olika tillverkare av jordbruksmaskiner (där slåttermaskiner var en stor del).

Det är ofta bara fantasin som sätter gränser för vad hästen kan användas till! I detta nummers Teknik och redskap bjuder Tom på en lösning för hur man vattnar planteringar i stadsmiljö på ett smidigt sätt.

Tycker du om omslagsilden? Vad bra! Fotografen till omslagsbilden, Bengt Håkansson, bjuder på ytterligare bilder inne i tidningen. Bilderna är tagna på storskaligt arbete med stora hästar. Självklart kan man utföra grönyteskötsel även om man har mindre häst. Några hästkörare som arbetar med häst av mindre ras beskriver sina gräsklippare. Läs, inspireras och hör gärna av dig till redaktionen om du har häst av mindre ras som du arbetar med! Föreningen Sveriges hästkörare riktar sig till alla hästar, oavsett ras. Vi i redaktionsgruppen vill att detta ska speglas i MH vilket vi kämpar med i varje nummer av tidningen. I detta nummer av MH har vi nog lyckats lite bättre och förutom det som tidigare nämnts finns en artikel som Hampus har gjort. Artikeln nämner den körutbildade brabanten Ross av Breavad som numera arbetar som pukahäst samt den körutbildade ardennerhästen Rejal som är på väg att bli pukahäst i beridna högvakten.

På seminariet presenterades årets hästkörare som i år blev Jonas Lindh. Ett stort grattis till Jonas! Förutom den stora äran får årets hästkörare också en skakelklocka. I detta nummer av MH kan du läsa både om Jonas och om tillverkningen av skakelklockor.

Borde vi i redaktionsgruppen samarbeta mer med rasföreningarnas tidningar? För några veckor sedan hörde Viktoria Freij av sig. Viktoria är redaktör och gör layout för Tidningen nordsvenska hästen

och behövde bilder till beskrivningar av BRUNTE och moderlandsraserna. Jag skickade bilder och ni får ta del av hennes material i MH.

Siri Berg
Redaktör

I detta nummer!

- 4** Ordförande har ordet
- 5** Anslagstavlan
- 6** Hästoria
- 7** Insändare - Rapport från Skaraborg
- 8** Rapport från slåttervecka
- 10** Skakelreden
- 11** Skakelklockor
- 12** På kuskbocken med Helén Fredriksson
- 16** Teknik & redskap: bevattning
- 17** Radannonser
- 18** Slåttermaskinen och dess underhåll
- 21** Bildsida
- 22** Rapport från seminariet
- 24** Gräsklippning med mindre häst
- 26** Årets hästkörare 2023
- 28** Svensk ardenner till beridna högvakten
- 30** Så tillverkas en arbetssele
- 31** Distriktsombud
- 32** Annons: profilkläder
I nästa nummer

Ordförande har ordet

Äntligen är det dags igen att skriva några rader och denna gång sker det när vi ser en ljusning inför sommaren! Det var en tidig vinter och en sen vår så det var efterlängtat att kunna ta av långkalsongerna nu i början på maj.

Det mest spännande för min del är att jag får en hel hop med praktikanter från olika utbildningar. Förutom diverse kuskelever kommer det några från en hyfsat ny utbildning som heter praktisk naturvård vilket är något jag själv har sysslat med de senaste 15 åren, och då inkluderat hästen i jobbet. Vi har även haft ett par elever från en arboristutbildning här och deras huvudsakliga uppgift har varit att fälla stora träd från marken. Precis som de flesta av mina praktikanter har även praktikanterna från arboristutbildningen fått se hästens roll i sitt framtida yrke. Arboristpraktikanterna har också fått göra en hel del besiktningar och bedömningar av träd i den offentliga miljön vilket har varit nyttigt för dem.

En annan spännande sak som sker när detta skrivs i början på maj är att vi söker en ny förmåga till min tjänst inom kommunen! Jag blir ju pensionär, eller vilket fall får in åldern för att bli, nu till hösten och jag vill gärna jobba parallellt några månader med en ny kollega innan jag tar hem mina

hästar för gott. Det är med blandade känslor då jag har fantastiska kollegor och genuint rolig nästan alla dagar på jobbet, så det kan kanske bli att jag fortsätter några dagar i veckan en tid framöver om behovet finns. Det ska bli intressant att träffa de som söker jobbet!

En idé jag har om framtiden är utökade kurser på gården då vi nu har fått iordning på ytterligare ett gästrum med pentry för tre-fyra personer. Dessutom står det fullt av olika maskiner och redskap för renovering i verkstaden, jag ser fram emot att få mer tid till sådant framöver.

Inom Brunte har vi haft det årliga arbetsmötet, där vi gått igenom diverse olika frågor och fördelat ansvarsområden mellan oss i gruppen. Jag kliver av miljökommittén för att istället försöka skaffa mig en större kunskap och insyn i HNS djurvälstandsgrupp. Hela protokollet m.m. finns på föreningens hemsida att studera.

Innan pandemin var det en hel del diskussioner om hur eventuella djurrättsaktivister påverkar vår verksamhet med hästen som dragare. Min högst personliga åsikt är att vi alla strävar mot en så god djurhållning som möjligt och försöker vara föredömen när det gäller hästens välbefinnande. Det finns en del som lägger

väldigt mycket människoaspekter på hästar. Mina långkalsonger åker på när det är kallare än 5 plusgrader, för andra människor är det annorlunda. Detsamma gäller hästar, de har individuella preferenser. Hur som helst har jag inte hört eller läst någonstans att hästkörare har råkat ut för djurrättsaktivister de senaste åren vilket måste ses som positivt.

En resa till Pferde Stark i Tyskland håller på att ta form på riktig då jag har hittat en medlem med tillgång till buss och lämpligt körkort som kan ordna själva körandet. Nu jobbar jag på att hitta ett boende som kan fungera och hittar jag inte det får det bli militärtält på campingplatsen intill mässområdet. Vill du åka med till mässan måste du anmäla intresse snarast till tom.meurling@outlook.com, det blir svårt att hålla reda på alla via messenger, sms och liknande. Vi kommer givetvis att försöka hålla ner kostnaderna för våra medlemmar men idag vet jag inte var det kommer landa på. Anmäl dig så kommer vidare information via mejl! Pferde Stark handlar inte bara om arbetskörning! Det förekommer en hel del annat kul med, kolla bilderna! Slutligen vill jag meddela att det kanske kommer ställa upp svenska kuskar i EM i plöjning och skogskörning, som går av stapeln under Pferde Stark.

Med önskan om en skön sommar till er alla! Tom Meurling

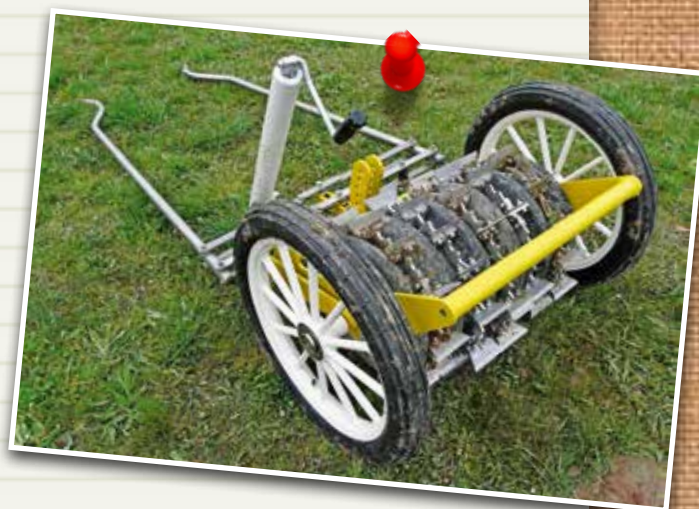
Kom ihåg att du som medlem kan annonsera **GRATIS** i tidningen och på hemsidan!

Redskapsprojekt

Föreningen Shaff mat Päerd arbetar med flera olika projekt.

Ett av projekten gäller en gröngödslingsvält som sönderdelar grödan i syfte att använda grödan som gödning. Gröngödslingsvälten har testats för rödklöver vilket fungerade bra.

Projektet fortskrider och mer info kommer.

Poddcast om hästkörning

Nu finns åtta avsnitt av podden hästkörarsnack. Sök efter hästkörarsnack på soundcloud och håll till godo! Podden görs av Håkan Fingal och Emil Bolin och innehåller bland annat värdefull information om inkörning av unghäst.

Trycksaker

Sol Sjöberg har designat denna poster med gotlandsrussets färger som går att köpa via www.redbubble.com/people/SolSjoberg för ca 230 kr. →

JÄTTEFIN! FLER
PRODUKTER KOMMER :)

Beridna högvakten

Beridna högvakten har ardenner och brabant som pukhästar! I detta och kommande nummer av MH kommer information om dem. Besök Livgardets dragonmusikkår på facebook och se deras inlägg från 26 april för att se en filmsnutt från när hästarna är på väg mot slottet.

Ny masteruppsats

Besök stud.epsilon.slu.se/17169/ och läs Ellika Hermanssons masteruppsats om häst i skogsbruket! Uppsatsen innehåller bland annat intervjuer med åtta tidigare hästkörare, tio idag aktiva entreprenörer och körare, åtta uppdragsgivare samt tre privata markägare.

Uppsatsen finns även på hemsidan, under fliken rapporter.

- Gotlandsrussets färger -

I detta numrets hästoria bjuder vi på ett utdrag ur en katalog från Bergmans verkstad. Tyvärr är årtalet okänt. Inskickat av Lars Hellsten

Förr fanns det gott om tillverkare av jordbruksmaskiner för häst. Här presenteras tre tillverkare som framförallt är kända för slätter- och såmaskiner.

Westeråsmaskiner, Morgongåva

Verkmästarna O.F. Wijkman och V. Svalin öppnade 1874 Westerås Mekaniska Verkstads AB för tillverkning av slätter- och skördemaskiner. Verkstaden köptes 1898 av ASEA för annan tillverkning. Wijkman startade då ett nytt bolag, AB Westerås Lantbruksmaskiner, som förlades till Morgongåva. Försäljning skedde genom återförsäljare, t ex den då kända firman Julius Slöör i Stockholm. År 1904 träffades en överenskommelse med grosshandlare And. Fischer i Stockholm om ensamförsäljning. Fyra år senare ombildades företaget till AB Westeråsmaskiner med Fischer som huvudintressent. Betydande export, bl a till Ryssland, förekom. Tillverkningen hade under tiden och senare utökats att utöver skördemaskiner omfatta såmaskiner, tröskverk, kvarnar m m. Efter andra världskriget började skördetröskor, Aktiv, tillverkas. Under slutet av 1960-talet drabbades företaget av likviditetsproblem och i samband därmed inträdde firman Persson-Invest i Östersund som ägare. Firmanam-

net ändrades till Aktiv-Fischer. Samtidigt träffades en överenskommelse enligt vilken Bolinder-Munktell övertog försäljningsansvaret för Aktiv-tröskorna. År 1978 bildade Aktiv-Fischer och Volvo BM Svenska Skördetröskor HB men 1980 köpte Electrolux (Överum) firman Aktiv-Fischer varvid Volvo BM utträdde ur handelsbolaget. Året därpå köptes Aktiv-Fischer av OY Rosenlew i Björneborg, Finland. År 1987 köptes detta företag av finska Rauma Repola som slutligen 1988 lade ned Morgongåvaföretaget.

International Harvester Company, Norrköping

Dotterbolag till den amerikanska firman med samma namn. Bolaget i Sverige började tillverka jordbruksmaskiner år 1906 med inriktning på slättermaskiner och senare även gödselspridare, såmaskiner, räfsor och övriga skördemaskiner. År 1913 upptogs tillverkning av skördegarn. Arbetsstyrkan uppgick till omkr. 700 man. Verksamheten upphörde 1969.

Arvika-Verken, Arvika

P.A. Anderson startade 1885 en mindre verkstad i Arvika för reparationer och tillverkning av hack-

elsemaskiner m m. År 1889 fick verkstaden namnet P. Anderson & Co. Mekanisk Verkstad. Efter ett par år blev slättermaskiner huvudprodukten och denna tillverkning fick snabbt växande omfattning. År 1899 ombildades firman till aktiebolag med namnet AB Arvika Verkstäder. Från 1916 har namnet varit Arvika-Verken. Tillverkningen omfattade periodvis plogar, gödselspridare, såmaskiner, slätter- och skördemaskiner, potatis- och betupptagare m m. År 1918 bildades en större, 1922 delvis splittrad koncern omfattande bl a AB Baltic, Arvika-Verken, Thermænius & Son, Gefle Åkerredskap, Sandbäckens Mek. Verkstad och Valla Tröskmaskinfabrik. Efter senare ombildning ingick utöver huvudfabriken i Arvika endast Thermænius, Valla och F.W. Haker & Co i Skurup samt Kullberg & Co, Katrineholm. Huvudkontoret flyttades 1955 till Katrineholm. Antalet anställda i Arvika översteg tidvis 1 000 personer. I samband med omorganisation ändrades namnet 1959 till Arvika-Termanius AB. Koncernen köptes 1960 av Volvo. Tillverkningen av jordbruksmaskiner överfördes 1963 till Skurup-Verken (F.W. Haker & Co).

Westeåsmaskiner

International harvester, Norrköping

Arvika Verken

Insändare

Rapport från Sveriges hästkörare Skaraborg

Inskickat av: Jenny de Carvalho,
distriktsombud Skaraborg

DM Skaraborg

Skaraborgs hästavelserförening bjöd in till skogs-DM för Skaraborg hos familjen Gustafsson i Svartebacken, Mullsjö.

Det var vårens hittills vackraste dag och 9 ekipage tävlade, varav 3 ess från grannlänet. Segrare för Skaraborg blev Torbjörn Larsson, Jäla, med sin ardenner WilmerX och totalt vann Niklas Spets, Jönköping, med hästen Manolito. Alla deltagare vann en snygg keps och en säck ved. Vi åkte nöjda hem med nya insikter och inspiration från kunniga kuskar och hästmänniskor.

Torbjörn Larsson och WilmerX, foto Lena Larsson

Körarträffar

En kylig och klar dag i februari sågs 6 ekipage och en drös fotfolk i Jesper Anhedes skog mellan Tibro och Hjo och övade på lunning av timmerstockar han tagit ner till en husrenovering. Vi fick besök av ortens lokalreporter och en proffsfotograf som passade på att göra riktiga pangbilder i den fina februarisolen.

Mitt i april sågs vi hos Svante Lindqvist i Vätö utanför Götene. Han har i många år odlat ekologiska grönsaker med hjälp av hästar. Vi var hela nio ekipage som provade eller tittade på plöjning, harvning, gödselspridning, tömkörning och miljöträning. En lunnbänk fanns också iordningställd för träning och beskådan. En hel del fotfolk dök också upp för att titta på allt. Ovant och spännande för både hästar och folk var gårdens lama och alpaka.

Fjordingen Jolly med matte Lotta Pettersson. (Foto Cilla Johansson)

Ardennern Ture (Foto: Mila Svit)

Svantes ardenrar Dimmson (brun) och Loke med Olga på plojen. (Foto J de Carvalho)

Laman Leo med kusk Louise Falsen och Olga framför. (Foto L. Pettersson)

Nordsvensken Dunille med Karin i töm och Mimmi bredvid. På samma bild nsv Torp-Junie, med sin ägare Per Madestam, samt Victoria Jönsson (Foto Lotta Pettersson)

Rapport från Slätterveckan i Kuskutbildningar i brukshästkörning

Varje år tar kuskutbildningen in 12 elever som delas upp på 3 utbildningsorter. Några gånger per år ses vi i helklass, och slätterveckan (som i själva verket är tre fullspäckade dagar) hos Sigvard Gustavsson (Hälde Hästkraft) är en av de gångerna. Vi var där i augusti, och förutom massor av kunskap blev vi bortskämda med att få testa flera olika redskap med trygg vägledning av välkända hästar och kunniga instruktörer. Vi turades om att köra häst och att vara medhjälpare samtidigt som vi hjälptes åt att hässa hö, där det föreslades olika typer av hässjor.

I grässets tecken fick vi sista dagen besök av Sigvards granne, Michael Ritter. Hans företag heter Gräs och Läder och han hade med sig flera vackra korgar som var flätade i olika sorters gräs (till exempel veketøy och starr) beroende på vilka egenskaper de har. Några av korgarna var till och med var så tätta att man kunde bära vatten i dem! Han berättade att människan flätade korgar i gräs långt innan man lärde sig att hantera lera. Det var ett trevligt inslag och Michael var väldigt inspirerande och delade gärna med sig av sin kunskap.

/ Karin Sunnergren

Några dagar innan vi skulle på slätterveckan såg jag att Sigvard gjort en efterlysning på Facebook om någon hade en enbetslättermaskin han kunde låna under dessa dagar. Då jag har en sådan, av mär-

ket Mc Cormick International, som står i ladan oanvänd de senaste två säsongerna erbjöd jag mig att ta med den. Det var inte en helt osjälvvis handling då jag tänkte att jag nu skulle få lära mig ställa in och underhålla min maskin ordentligt. När jag köpte den för några år sedan smörjde jag bara upp den och har sedan kört med de inställningar den hade när jag hämtade den. Nu fick jag, som jag hoppats, en ordentlig genomgång om vad man ska tänka på, allt från att knivarerna ska vända precis under fingrarna (vilket min inte gjorde) för att undvika att gräset tjuvar sig där, till vilken vinkel och höjd man ska ha på balken beroende på underlag. Det var mycket lärorikt.

Vi hade förutom min maskin även en parmaskin som Sigvard lånat av före detta kuskstudenten Nils-Erik Eriksson, samt Sigvards egen slättermaskin från I&J som han drog med 3 hästar. Den största skillnaden mellan de båda äldre maskinerna med en

kniv och Sigvards nyare med dubbla knivar, var att man med de äldre fick vara noga med att inte komma ut i det redan slagna gräset. Det gällde att ligga rätt för att det inte skulle trassla in sig. När man körde Sigvards maskin var det inte alls på det sättet. Var gräset tjockt eller fuktigt på något ställe kunde man slå med bara halva bredden på svärdet för att underlätta för hästarna och det trasslade ändå inte in sig i det redan slagna gräset.

Ett annat redskap jag tyckte var väldigt kul att få prova på var släpräfsan. Jag har aldrig provat köra med en sådan och har nog undrat om den verkligen kan vara så effektiv. Men det var den. Sista dagen hjälptes vi åt att lägga upp höet på hässjorna samtidigt som två ekipage räfsade ihop med hjälp av en släpräfsa och en balansräfsa. När det var min tur att prova släpräfsan tog jag först hjälp av en kurskamrat att hål-

la i tömmarna så jag kunde lära mig hur själva räfsan fungerade. Efter ett par vändor hade jag förstått tekniken och kunde köra själv. När man kom in i det gick det riktigt snabbt att få ihop hö och de andra hade fullt upp med att hinna få upp höet på hässjorna efterhand som jag körde fram det. Jag blev som sagt imponerad av effektiviteten men samtidigt gäller det att ha en lugn och stabil häst när man kör med denna då det smäller till rätt bra och blir vibrationer i skaklarna när man välter runt räfsan. Vi fick några väldigt roliga och lärorika dagar och det var kul att träffa sina klasskamrater igen efter sommaruppehållet.

/ Patrik Stensson

Första dagen började med en genomgång av alla redskap i lite mulet väder. På eftermiddagen blev vädret bra och solen tittade fram, vi kunde äntligen sela upp hästarna och ge oss iväg för att slå gräset. Förutom slätter fick vi under dagarna prova olika redskap för att vända, stränglägga eller samla ihop gräset så som huxflux, solhjulräfsa, släpräfsa, balansräfsa och en I&J strängläggare.

Vi hade delats in i tre olika grupper och varje grupp fick ansvar för ett ekipage tillsammans med en instruktör. Vilken förmån det är att få testa och se hur de olika ekipagen fungerade. Det var underbart att se dessa hästar och ekipage igång och alla kuskelever tillsammans med Sigvard Gustavsson, Elisabet Olofsson och Sara Zackrisson.

/ Jonna Eriksson

SKAKELREDEN FÖR TVÅ ELLER TRE HÄSTAR

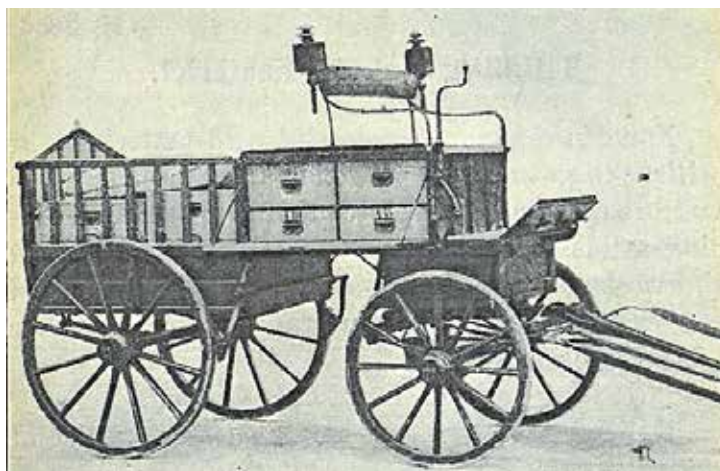
Text & foto: Lasse Hellsten

Att använda sig av skakelreden är ett sätt att få en bättre inramning, slippa linor som kan trassla, skapa ett stadigare koncept för hästarna och enklare kunna byta redskap. Dessutom slipper man en parstång som sticker fram mellan hästarna. Reden används oftast för anspänning av olika redskap inom lantbruket men även i skogen samt för körning av vagnar och slädar.

De flesta reden är rekade, vilket betyder att de kan röra sig efter hästarnas rörel-

ser. Rekningen utgörs oftast av svänglar som är fästade i tvärbanken i bakre delen av redet. Själva skaklarna kan löpa på respektive sida av mittstången i en järnhake. De inre skaklarna är ofta fasta medan de yttre är lätta att ta av och på för att underlätta anspänning. Eftersom de yttre är lätta att ta av är det vanligt att de saknas, de hamnade på något annat ställe och försvann. Ett rede för tre hästar har två "mittstänger" och de yttre hästarna har oftast linor istället för skaklar. Redet bygger på att man har så kallad norrlandsanspanning, lokselar med sel-

tunga och selsticka. Det finns även fasta reden utan rekning, tex den norska varianten, där lokselen tar upp rörelsen hos hästen. Äldre reden är tillverkade av trä med smidda detaljer, som tex järnhaket på mittstången där skaklarna glider samt svänglarna. Numera används järn eller aluminium som material för hela redet, principen är dock samma.

Skakelrede och förbinderivagn från försvaret. Bilden visar en variant från försvaret som jag fick av armémuseet. Redet saknar svänglar som ska sitta på vagnen. Redet användes till en förbinderivagn för transport av sjukvårdsmateriel. Redet har ett enkelt och smart fäste för att fästa de inre skaklarna på mittstången. Det är bara vridna krokar som man hakar på själva haket. När skakeln ligger i rätt läge blir de låsta.

Bilden visar en variant från Norge som saknar rekning. Man kopplade bara på en kort skakel på den ordinarie och sen var det enkelt att spänna för.

Originalskaklar i metall.

Ett gammalt rede för tre hästar med stänger mellan hästarna.

Ett modernare rede för tre hästar gjort av Tidaholmsvagnar för russ.

SKAKELKLOCKOR

Text & foto: Tom Meurling

På väg till seminariet körde vi in till det lilla gjuteriet som tillverkar skakelklockorna vi delar ut till "Årets Häskörare" samt som priser i samband med SM i skogskörning, brukskörning med häst och ponny samt plöjning med häst. Gjuteriet heter Morells Gjuteri och ligger strax norr om Mora i Dalarna. Det ligger inte långt ifrån fabriken som tillverkar Morakniven, en morakniv har nog varenda svensk i sin ägo skulle jag tro.

Vi fick en rundvandring av Lars Göran Öhman som berättade om hur klockorna blir till i sina väl använda lokaler. Varje klocka har sin egna gjutform som är tillverkad av sand, melass och lite vatten, formen fylls med en blandning av koppar och tenn som ofta kallas "klockbrons". Förr blandade man även i lite silver vilket skulle ge en finare klang till klockan! Efter att den smälta metallen hållts i formen ska den svalna. När metallen svalnat tar man sönder formen och gör en ny till nästa klocka. Efter gjutningen ska klockorna slipas och poleras tills de skiner. Efter leverans till oss lämnas klockorna in för att bli graverade med föreningens namn, årtal och vad klockan avser. På bilderna ser ni hur klockorna ser ut innan efterbearbetning. Det finns också bild på lite olika maskiner varav vissa tillverkade i Tyskland för väldigt länge sedan.

Vi fick även titta på en kopia av klockan som sattes upp vid "Ground Zero" efter 9/11-attentatet på Manhattan, den klockan var Lars Göran stolt över att ha levererat.

I min ungdom jobbade jag en kort period som nattvakt och gick då runt i Alfa Lavals gjuteri i Tumba. Där göts stora delar till mjölkseparatorer och maskiner som separerade ut rent vatten ur havsvatten till stora båtar och liknande. Hos Morells gjuteri var det lite enklare att se processen hela vägen.

På
KUSKBOCKEN
med
Helén Fredriksson

Foto: Nils Andersson

1. Hur kom du först i kontakt med Föreningen Sveriges Hästkörare?

Det var på den tiden när det hette Skogshästen. Framst var det Thomas Carlsson, Jessica Bergkvist och Kjell Karlsson som introducerade föreningen för mig.

2. Vad har du/ni för hästar och vad kör du/ni?

Jag och min man Mikael Fredriksson har ett tiotal ardennerhästar, bland annat den godkända avelshingsten Herkules som är 20 år gammal i år. Herkules är orsaken till att Mikael och jag fann varandra. Jag träffade Mikael på hingstpremieringen på Grevagården utanför Skövde, då berättade Mikael att de hästarna han kör med i skogen är efter Herkules. Ett tag senare besökte jag Mikael när han körde med de hästarna i skogen, där de gjorde ett mycket fint arbete och på den vägen är det.

Herkules är en mångsidig, godmodig och lyhörd häst, som fungerar lika bra i jord- eller skogsbruket som framför bröllopsvagnen. Dessutom är han lite av en "dagispappa" till unghingstarna. Rollett f 2007 är min klippa, hon är med på allt möjligt och finner sig i de flesta strollerierna. Jubla f 2017 fick ett fint hingstföl 5/4. Lakuria är ett tvåårigt sto som jag hoppas mycket på.

Foto: Nils Andersson

Jag kör lite allt möjligt. Hittills har det blivit mest uppdragskörningar, jag skjutsar folk på olika tillställningar och det har blivit en hel del bröllopskörningar. Ibland har det även blivit lite körningar i filminspelningar och skådespel, exempelvis på skördemarknaden på Varbergs fästning.

3. När och var blev du först "hästbiten"?

Ja, alltså jag har alltid tyckt om hästar! Det har inte spelat någon roll om det varit en gunghäst eller en levande häst. Jag har alltid varit fascinerad av de här stora, starka och godmodiga djuren!

När jag var 7 år vann min farbror en shetlandspanny vid namn Lilla-Gubben på ett lotteri, den hade han ingen användning av, så jag och min syster fick den lilla envisa ponnyn och det var så det började med hästar för min del. När jag var 11 år fick jag en fjording på foder, vi fick till oss att hon hade varit körd. Vi hade henne på en gård där det en gång funnits ardennerhästar som min farmors bror Folke ägde. Ett av mina starkaste körminnen är när Folke hjälpte mig att spän-

na för fjordingen. Han tog tömmen sin hand och satte sig på kuskbocken. -Jaha, då går vi, sa han och det gjorde hon, hur lugnt som helst. Det var verkligen wow-känsla. -Hur gjorde han det där? tänkte jag för det hade inte gått alls så bra när jag eller min pappa försökte. Det stoet hade jag i 10 år, så det var med henne som mitt intresse för körning väcktes, även om jag mest körde vagn/rockard med henne. Därefter blev det en period med hoppning, dressyr och fälttävlan, innan jag återupptog körningen igen. Jag köpte min första ardennerhäst 2007, efter att ha slutat med fälttävlan i samband med att jag fick barn. Sen har det fortsatt med ardennerhästar.

Foto: Nils Andersson

4. Vad är som driver dig/er att använda hästen?

Dels är det den nostalgiska delen, att det var så här man gjorde förr och att jag kan bidra till att bevara traditionerna. Att man med ganska små medel kan göra ganska stora jobb med hästarna.

Jag är så fascinerad av hur jag, lilla människan, kan få en häst som väger 800–1000 kg att göra det jag önskar. Det är en fascinerande form av samspel, respekt och förtroende mellan häst och människa. Något jag också tycker om med hästar är det att de är så transparenta, det är antingen svart eller vitt, av eller på, ja eller nej, det finns ingen gråskala. Den här raka kommunikationen tycker jag väldigt mycket om.

Sen tycker jag också att det är många goa människor som håller på med körning. Det är en väldigt härlig gemenskap och en får många nya vänner som har samma intresse. Man hjälps åt på ett väldigt generöst sätt!

Foto: Nils Andersson

Foto: Nils Andersson

6. Vad har du stående längst fram i ditt vagnslider och vad använde du det till?

Vi har ju lyxen att ha två vagnslider. I det ena är just nu skogsredskapen lättillgängliga, så som 8-hjulingen, kälken, lunningsbågen och saxen. I det andra står maratonvagnen och dogcarten längst fram.

7. Berätta något speciellt häst- eller körminne du/ni varit med om.

Förra sommaren då vi gifte oss, Mikael och jag, då red jag Herkules och Micke körde Harry till och från kyrkan. Vilken härlig dag vi fick!

Ett annat minne är när vi stod och väntade på att få köra in på Ullevi arena på EM-inviigningen 2017. Jag och Rollett, som jag körde då, vi var det första ekipaget in på arenan i invigningsshowen, det var riktigt mäktigt! Jag minns så väl den känslan, jag ler bara jag tänker på det.

Filmspelningen av Luciamorgon på Varbergs fästning. Det var ingen avancerad körning på något sätt, men förutsättningarna var ganska speciella. Det var skymning, det var regnvåt kullersten i en ganska brant uppförsbacke och det filmades med drönare. Min häst tyckte drönaren var en konstig manick som surrade och blinkade med rött och grönt ljus. Filmaren och jag kom därför överens om att låta drönaren backa bort ifrån hästen. Det gäller att ha en tålig och lugn häst på ett sådant uppdrag. Under filmningen av närbilder på hästen och Cecilia Vennersten hölls facklor fram intill hästen för att få ett varmt ljus. Det blev jättebra och det var väldigt roligt att få vara med!

5. Vilken är din/er favoritkörning och varför?

Den frågan är jättesvår att svara på! Det kan vara jättehärligt att bara koppla på dogcarten och köra ett par timmar på grusvägarna i skogen. Eller plocka fram lunningsbågen och dra ut några björkstammar till vinterns ved.

Sen tycker jag att det är fantastiskt härligt att få vara med och förgylla dagen för ett brudpar. Det är bland det bästa när man får köra ett sådant där riktigt kalasbröllop!

Jag tycker också att det kan vara väldigt intressant att köra remmalagsvagn på olika evenemang, exempelvis på julmarknad, skördefest eller liknande. Särskilt inspirerande känns det när jag har nyfikna barn med som passagerare, då får jag chansen att vara med och lära en ny generation om hästar och körning.

8. Har du/ni något råd till alla som håller på/vill hålla på med hästkörning?

Har man ett starkt intresse för körning och brukande med häst är det viktigt att leta upp någon som man har förtroende för och känner sig trygg med, och som kan och vill hjälpa till! Jag har haft tur och träffat flera hjälpsamma människor. Det finns också många kurser som man kan delta i, vilket brukar vara otroligt lärorikt!

Det är också viktigt att fortsätta sitt lärande, man blir aldrig fullärd och man kan utvecklas hela tiden. Våga testa och prova för att se vad som funkar för just dig!

9. Har du något ämne du skulle vilja ta upp på ett framtida Hästkörarseminarium eller i Moderna Hästkrafter?

Jag tycker också, precis som Niklas Spetz, att unghästräningen är otroligt viktig. Men även att man träffas då och då, utbyter erfarenheter samt får med nya körintresserade. Jag tycker Sveriges Hästkörare är väldigt bra på samarbete och inkluderande oavsett hästras, och även gör ett bra arbete för att bevara, men också utveckla kunskaper inom körning, vilket känns viktigt att fortsätta jobba med.

10. Vem vill du/ni se på Kusibocken i nästa Moderna Hästkrafter?

David Krokmark

Foto: Nils Andersson

Vi tackar Helén för hennes bidrag och hälsar David varmt välkommen till nästa nummer! /Redaktionen

Föreningen

**SVERIGES
HÄSKÖRARE**

Medlemskap

Moderna Hästkrafter är en medlemstidning för föreningen Sveriges Hästkörare, som kommer ut med 4 nummer om året.

Medlemsavgiften är 390 kr/huvudmedlem +20kr/familjemedlem och betalas årligen.

Medlem blir du enklast genom att gå in på www.hastkorare.se, klicka vidare till "medlemskap" och fyll i formuläret. Därefter kommer en faktura på medlemsavgiften. Har du inte tillgång till internet erlägger du avgift på nedanstående bankgiro med namn och adress tydligt textat, även namn och födelseår på ev. familje

medlemmar.

När avgiften är erlagd kommer en bekräftelse på medlemskapet samt informationsmaterial om föreningen.

Därefter får du Moderna Hästkrafter hem i brevlådan fyra gånger per år, så länge du är medlem!

Bg 5727-1975

OBS! Om du bor utanför Sverige betalar du genom att använda vårt IBAN-nummer.

Swift/bic: SWEDSESS

IBAN nr: SE 2880000823961532061098

Teknik & Redskap

BEVATTNINGSLÖSNING

Text & foto: Tom Meurling

**Det närmar sig sommar och sol!
Självklart har slättermaskinen tittats över och knivarna slipats inför kommande uppdrag.**

Jag fick en fråga för några år sedan om man inte kunde använda häst i stället för bil till att vattna i blomkrukor och planteringar på olika torg och liknande ytor för att skapa ett trevligt inslag för folk. Oftast används

en liten lastbil med en så kallad IBC-tank på. Tanken brukar kopplas till en bensindriven vattenpump, och så finns en slang till personen som vattnar. Nackdelen med en bensinpump är, förutom att den väsnas, att den ska startas och stoppas i tid och otid (den ska vara avstängd mellan vattningsställena och påslagen vid vattning).

Min lösning blev en lämplig vagn med en 500 liter IBC-tank på, och en 12-volts tryckstyrd pump från en båttillbehörsfirma. För att ytterligare piffa till det satte jag en solpanel från ett elstängselaggregat uppe på tanken. Med hjälp av den höll sig batteriet laddat hur länge som helst. I änden på slangen monterades en på- och avstängningsknapp samt ett rejält förlängningsrör i aluminium. Anordningen gjorde att pumpen startade automatiskt när man tryckte in "vattningsknappen", och stängdes av när man stängde av vattnet. Med det långa röret behövde man inte kliva av vagnen, det räckte att köra vagnen intill planteringen.

Bilden visar schematisk de olika komponenterna. Den gula hinken ska föreställa en stor tank. Pumpen kostade drygt 1000:- i en båttillbehörsaffär. Batteriet hade kostat en del att köpa nytt men jag tog det jag hade till elstängselaggregatet. Till genomföring till utloppet från tanken kan man skaffa en så kallad "bordgenomföring" som kompletteras med en klassisk Gardenanippel. Även den finns bland båttillbehör och man kan välja mellan plast, mässing och rostfritt stål. Vatten är tungt så se till att ha bra och välpumpade däck! Självklart kan man ha den hemma på gården till att köra ut vatten till djuren om man inte har ett torg att vattna.

RADANNONSER

Vinterskaklar säljes!

Rekade och stumma vinterskaklar
Pris: 300-1500 kr beroende på skick.

Vid anmodan skickas närbild på skaklarna
Mail: maria.turoton@gmail.com
Tel. 0730981984

Tur o Ton i Hälsingland

Sommar och slätter på gång!

Jag har en Kombinerad Strängläggare/Hövändare 2-277/2/7-hjul.

Draget är ändrat till en standard 50 kula så den kan användas efter ett förställ, mindre traktor eller i värsta fall en 4 hjuling.

Med två hästar kan man köra hela dagen utan problem då den inte kräver så mycket dragkraft och är markdriven. Som rubriken säger används den både att vända och efter lite omställningar strängar man hö med den, tyst och lugnt utan för mycket rörliga delar.

Som ny, köptes in 2020 men mina åkrar är för små och säljs därför för 21500:- + moms.

Nypris hos Bonnet är 25900:-+moms. Där finns mer info.

Hälsningar
Tom Meurling

SLÅTTERMASKINEN OCH DESS UNDERHÅLL

TEXT & BILD: ØYSTEIN LIEN

I FORENINGEN ARBEIDSHÄSTENS MEDLEMSTIDNING (NORGE) PUBLICERADES DENNA ARTIKEL FÖR ETT TAG SEN. NÅGOT OMBETAD ÅTERGES DEN HÄR NU MED TILLSTÅND FRÅN UPPHOVSMÄNNEN I SVENSK ÖVERSÄTTNING AV PER-OLOF HOLM

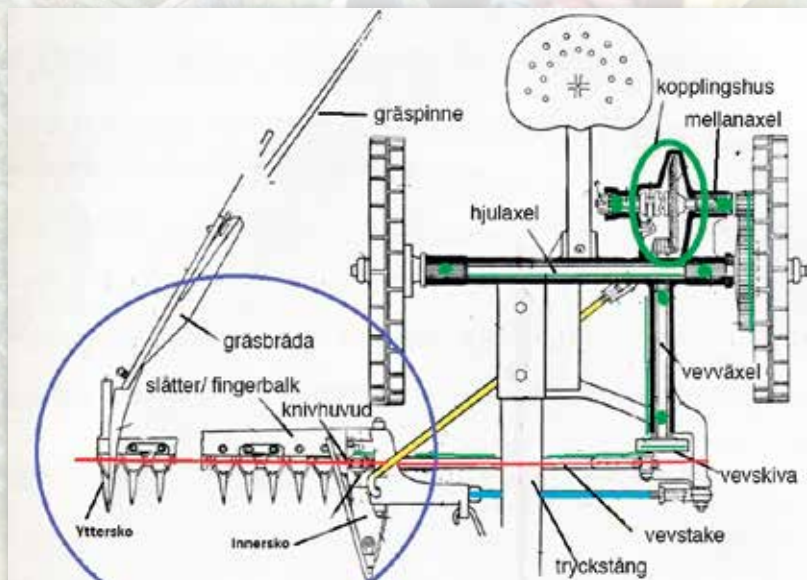
”Slåtermaskinen är ett dyrbart redskap och bör därför behandlas med förstånd och omtanke.” Citatet är hämtat från boken ”Redskapslære for jordbruget” utgiven 1940. Idag är inte den typen av hästslåtermaskin, som denna artikeln handlar om, någon stor investering. Men ändå är det ett redskap som det är värt att ta väl vara på. I varje fall för den som önskar att ta slåtermaskinen i bruk och uppleva att den fungerar som den skall.

För den som har en slåtermaskin som går väldigt tungt och/eller slår dåligt kan denna artikel förhoppningsvis ge några nyttiga tips om felsökning och om vad som skall göras av underhåll och inställningar om man upptäcker att något inte är som det skall vara.

Först lite generellt om slåtermaskinen. På teckningen har jag satt namn på några av slåtermaskinens delar. En del av dessa namnen kommer att användas senare i artikeln och kan vara bra att veta om man inte känner till dem sedan tidigare.

När jag senare i artikeln hänvisar till teckningen är det denna jag menar. I tillägg till det som visas på teckningen är det på en slåtermaskin spakar och pedaler som används för att betjäna maskinen. Där finns naturligtvis också drag till hästen.

Särskilt när det gäller betjäningsanordningarna kan det vara lite skillnad i utformningen från fabrikan till fabrikan. Men i stort sett är det på alla maskiner en spak för att lyfta slåterbalken och koppla ut knivarna, en spak som vrider slåtter-

balken så att fingrarna pekar upp eller ned, en fotpedal som lyfter upp kniven lite utan att kniven frikopplas och en fotpedal för att koppla kniven in/ut.

De huvudkomponenterna som kräver mest skötsel och underhåll på en slåttermaskin är drivmekanismen och skärapparaten. Drivmekanismen är en samlingsbeteckning på de delar som överför kraft från slåttermaskinens hjul till knivstängingen och får den att röra sig fram och tillbaka. På teckningen är allt som på ett eller annat sätt är markerat med grönt en del av drivmekanismen. Skärapparaten är kniven och allt det som håller den på plats och hjälper den att göra sitt jobb. Detta är markerat med blå ring på teckningen.

Till vänster en maskin med kopplingshus som kan öppnas och som måste smörjas. I detta behövs det en smörjning innan slåttern börjar. Till höger en maskin med stängt system och drivmekanism i oljebad.

Skötsel och underhåll av drivmekanismen

Mot slutet av perioden då det producerades hästslåttermaskiner kom maskinerna med oljebad. Det vill säga att alla delar av drivmekanismen, utom vevstängingen, var inne i ett stängt rum fyllt med olja. Det hindrade att smuts och damm fäste sig på dessa delar och smörjningen var god. Har man en sådan maskin behöver man kontrollera att där är nog med olja och oljan bör bytas ut emellan åt.

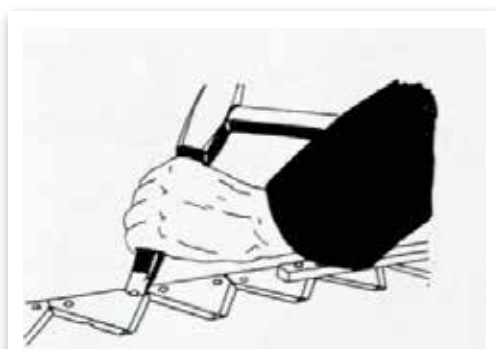
Men jag skulle tro att de flesta som har en slåttermaskin stående har

en utan oljebad. De med oljebad kom som sagt sent i hästslåttermaskins-epoken, och av det totala antalet maskiner som producerades, var andelen av dessa maskiner liten. Och även om oljebad skulle vara en förbättring diskuterades det om det totalt sett var det. Dessa maskiner fick ryktet om sig att de gick tungt. Om det ligger något i det är det väl fortsatt delade meningar om.

Maskiner utan oljebad, som på teckningen, har tandhjul, kopplingar och axlar som med jämna mellanrum bör tillföras olja under användning. Kopplingshuset (växlingshuset) med grön ring runt på teckningen har

ett lock som kan vippas upp så man kan olja de rörliga delarna inuti. Ungefär där det är gröna prickar är det hål så att axlarna kan smörjas.

I tillägg till rengöring och smörjning av de rörliga metalldelarna i drivmekanismen kan vevstängingen behöva tillsyn och eventuell reparation. Vevstängingen är fäst till både vevtappen på vev skivan och till knivhuvudet på knivstängingen. Bägge är punkter som behöver smörjas rikligt med olja eftersom det är metall mot metall i hög hastighet under slåttern.

Riktig rörelsebana för knivbladen.

Skötsel, underhåll och justering av skärapparaten

När man skall arbeta med skärapparaten/skärmekanismen placeras något under dragen på slåttermaskinen så att den har en vinkel som om det skulle vara en häst spänd framför. Det gör att det är lättare att komma till och vevstäng och kniv rör sig så som de gör under slätter. Lägg gärna något framför och bakom hjulen så att den står stadigt.

Om kniven står i bör den tas ut. Kontrollera om knivstängingen är rätt och att alla knivbladen är okey och sitter helt fast. Knivstängingen är ganska mjuk och bryts därför inte av så lätt. Å andra sidan skall det inte så mycket till för att den böjs. Om det har skett, lägg den på ett hårt jämnt underlag och räta ut den genom att slå lätt på den med en hammare.

Är någon av knivarna lösa kan de nitas. Brutna knivblad behöver bytas ut, huvudena på naglarna som håller de söndriga knivbladen mejslas av och nytt blad nitas på.

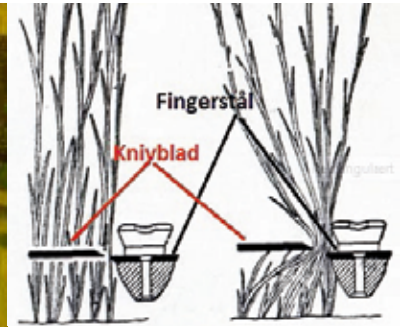
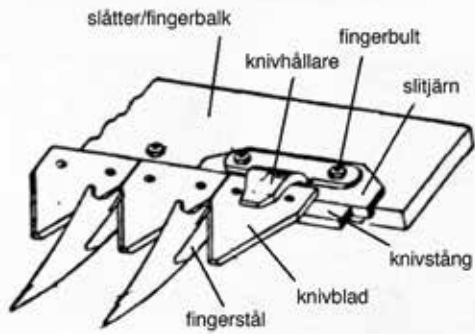
Medan kniven är ute kontrolleras fingerbalken. Fingrarna skall peka rakt framåt. Om en eller flera är böjda

i fel riktning kan de som regel bankas rätt igen.

Sätt in kniven och kolla att kniv och vevstäng tillsammans bildar en rät linje (Illustrerad med den röda linjen på teckningen). Om det är en bruten linje, blir det en ökad belastning och slitage både på kniv och vevstäng.

Om skärapparaten är vinklad bakåt i förhållande till vevstängingen, förlängs den stängingen som är gul på teckningen. Om kniven är vinklad framåt behöver det inte göras något om inte avviken är helt ute vid ytterskon är mer än 2-3 cm. Detta på grund av att under slätter blir det press på kniven så att den kommer i rätt position.

Under slätter skall kniven vända när spetsen på knivbladen är ”inne i” fingrarna. Sker inte detta justeras det genom att förkorta eller förlänga stängingen som är blå på teckningen. Den gör att fingerbalken dras in eller skjuts ut, medan själva kniven inte flyttas. Om en sådan justering görs kan den påverka linjen från vevstäng till kniv, och då måste den justeras igen (Se punkten ovan).

Till vänster ligger knivbladet ned på fingerstålet och gräset klipps. Till höger är det en glipa och då "tuggar" maskinen.

På några maskiner ställs vändpunkten för kniven genom längden på vevstången kan justeras.

Kniven skall ligga och gå stadigt i fingerbalken. På slätterbalken, helt inne där knivhuvudet är sitter det två solida järn som håller kniven på plats. Dessa kallas främre och bakre knivhuvudstyrning och de kan justeras om det glappar där.

Längs resten av slätterbalken skall knivstången som knivbladen är fästa på glida fram och tillbaka i spåret mellan slitjärnet och bakkanten av fingerstålet (Markerad med röd linje på närbilden av fingerbalken).

Slitjärn och knivhållare skall hålla knivstången på plats nere i spåret. Slitage kommer att leda till att det efter hand blir en något slakare gång på kniven. Hålen i slitjärnen är ovala. Därmed kan fingerbultarna lossnas och slitjärnet skjutas framåt så att det igen ligger an mot knivstången och stöttar den. Om detta är gjort tidigare så att det inte finns mer att ställa på, behöver slitjärnen bytas ut. Om inte knivhållarna ligger ner på kniven kan de slås lätt på med hammare längst ut så att de böjs ned. Slå inte ned dem så mycket att det blir press på kniven. Låt det hellre vara en millimeter till godo mellan knivhållare och knivblad.

Utöver att slitjärnen ska hålla kniven på plats genom att ligga mot knivstången, skall de stötta under bak-

kant av knivbladen så att knivbladet ligger nere på fingerstålet. När slitjärnet blir utslitet kommer spetsen på knivbladet att vippas upp. Då blir det en glipa mellan knivblad och fingerstål och gräset "tuggas" av i stället för att klippas. Konsekvensen av det är att maskinen går tungt och slättern blir dålig.

Slipning

Skarpa knivblad är naturligtvis särskilt viktigt för att maskinen skall slå bra.. Det som är viktigt är att slipa knivbladen så att vinklarna förblir oförändrade. Nya knivblad har en rak kant framtill. När bladen har slipats så mycket att de blir spetsiga längst fram kan det vara läge att sätta på nya blad.

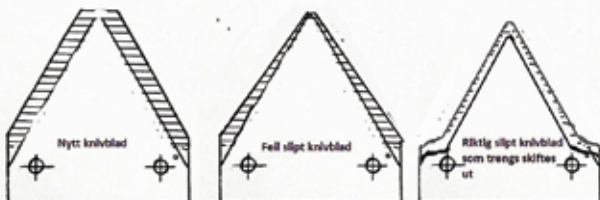
Slutligen nämner jag ett par andra inställningar som det är möjligt att göra på de flesta slättermaskiner. Inledningsvis nämnde jag att det är en spak som vrider knivbjälken så att man kan få kniven att peka något uppåt eller nedåt. Det påverkar stubbhöjden, dvs längden på stråna som blir kvar efter slättern. Om man vill ha kniven till att ligga (min erfarenhet är att det är bäst), men ändå vill ändra stubbhöjden kan det göras med hjälp av att justera släpskenan som är under inner- och ytterskon.

En slättermaskin där ingen sitter på sätet ligger tungt på manken på hästen. Det att det är säte på slät-

termaskinen är därför inte bara för att körkarlen skall slipa att gå. Hans (eller hennes) vikt på sätet skall balansera slättermaskinen så att inte trycket på manken blir för stort. Eftersom olika människor har olika vikt kan sätet flyttas framåt eller bakåt så att balansen blir bra.. Justeringen görs genom att flytta bulten som håller sätet fast på sätesfjäders till ett av de andra hålen.

Det att körkarlen sitter på maskinen har också en annan funktion som kan nämnas. Den extra tyngden gör att hjulen inte så fort slutar att rulla och kniven stoppar upp, t.ex. när gräset är tjockt. Det är nog några som i god välmening har gått av vid slätter i branta backar för att spara hästen att dra på extra tyngd, men har behövt sätta sig igen för att få slätt. Då är det nog en bättre lösning att gå av och köra upp utan att slå och bara slå nedöver. Men då är jag över i det praktiska arbetet som det inte är plats för just denna gången.

(Teckningarna/Skisserna som är använda i artikeln och som jag har omarbetat något är från boken "Redskapslære for jordbruket" av Langballe och Haugen, utgiven 1940. Tillåtelsen till att använda dessa är given av Norsk forening for landbruksmeknik.)

Här är bulten som håller släpskenan i nedersta hålet. Önskas högre klipphöjd, t.ex. om det är mycket ojämnheter eller annat på marken man inte vill slå emot, kan bulten flyttas till ett av de andra hålen. Något motsvarande finns på ytterskon. På bilden ses också den tidigare nämnda bakre knivhuvudstyrningen som skall justeras så att det inte glappar.

Ser slitjärnet ut som det längst fram är det på tiden att byta ut det.

BILDSIDAN

Foto: Bengt Håkansson, Lindring. Besök lindring.se för mer info och fler bilder!
Bilderna är tagna i Nyköping och på Valdemarsön, Flen.
Se även tidningens omslag och tillhörande bildtext!

VINTERTEMA PÅ HÄSTKÖRARSEMINARIUM

TEXT: PER MADESTAM

Hennanplog i trä från förr. Foto: Lasse Hellsten

Årets hästkörarseminarium ägde rum i Orsa den 17-19 mars. Ett fyrtiotal medlemmar deltog och som vanligt kännetecknades dagarna av en god stämning och många nya inputs för såväl den yrkesverksamma hästentreprenören som för hobbykusken.

Ankomsten blev en på grund av det busiga snövädret en utdragen historia, men när de sista deltagarna sladdat in hälsade ordförande Tom Meurling alla välkomna och Hornberga gård i Orsa, som utgjorde basen för årets hästkörarseminarium, serverade en välagad kvällsmat.

Kvällsprogrammet utgjordes sedan av en föreläsning av Rolf Hedqvist som kommit den långa vägen från Villvattnet i Västerbottens län. Känner du igen Villvattnet? Då har det sannolikt med Rolf och Villvattnets körsällskap att göra. Denna lilla by med 18 invånare har alltså ett körsällskap som årligen arrangerar stora körtävlingar och körläger. Snacka om att Rolf måste vara en entusiast!

Rolf började sin föreläsning med att presenterade sig som professor emeritus, vilket syftade till hans gärning som dekan vid Umeå Universitet och professuren i nordis-

ka språk, men det skulle visa sig att denna man hade en rik livserfarenhet som hästkörare, inte minst inom det militära. Rolf berättade om hästar och övningar i oländig terräng, dråpliga vinterhistorier och om försvarets hästutrustning och dess terminologi. Vi var många som fascinerades av all den kunskap och alla de erfarenheter Rolf hade att dela med sig av. Han berättade även om hur hästkörningen i hans liv idag ser ut och hur han förbereder för att inom en snar framtid kunna köra ett eget fyrspann igen. Denna gång med smäckra ponny!

Lördagsförmiddagen tillbringades utomhus på Hornbergagården. Ett stort antal vinterredskap för häst fanns på plats och trots att snön denna dag var tung och blöt fick vi se hur redskapen användes anspända för häst. Slädar, skogsredskap och snöplogar av olika slag. Hans Ole Lyseggen från Älvdalen var en av dem som hade med sig redskap och det var också han och hans fina nordsvenskar/dölehästar som förevisade redskapen i körning. Efter lunch fortsatte de intressanta diskussionerna kring lastning och lastteknik, tips och trix. Vi fick även se när Hans Ole passade till och använde olika typer av trugor till häst.

Hennanplog från Älgarås vagnsmuseum. Foto: Lasse Hellsten

Snöplog

Trugor

Lördagskvällen inleddes med en fin slädtur från Grönklitt till Smidgården på Fryksås fäbod. Med ett flertal hästekipage fick vi alla plats i slädarna och kvällen var magiskt vacker i fjällandskapet. Dessa slädturer är något som erbjuds turisterna på Grönklitt under vintersäsongen, oktober till och med påsk, av Anna-Karin Bennberg m.fl. från Liljeholmens bondgård i Våmhus.

När slädekipagen ankom till Fryksås bands hästarna upp och vi fick kliva in på Smidgården där vi blev serverade en fyrrätters middag. Kanske i minsta laget mat för en hästkörare, men fint var det! Under middagen tillkännagavs vem som utsetts till Årets hästkörare. Det var ingen mindre än kusken Jonas Eriksson på Högbo bruk. Särskilt roligt att Jonas och hans fru deltog på seminariet och Jonas kunde därför på plats ta emot den eftertraktade skakelklockan av ordförande Tom Meurling. Till ljuset av facklor bar det sedan tillbaka till Grönklitt med häst och släde. En mycket minnesvärd kväll på många sätt.

Årsmöte på g

Söndagens program inleddes med sedvanliga årsmötesförhandlingar (protokoll från årsstämman finns att läsa på FSHKs hemsida) och därefter föreläste veterinär Anna Scherdin om hästen i vinterklimat och om vanligt förekommande sjukdomar på häst un-

der den kalla årstiden. Anna redde ut flera vanliga missuppfattningar om att hästar fryser på vintern. Det blev som väntat en del diskussion om hästtäckets vara eller inte vara. Vi påmindes om Rolfs föredrag under inledningsskvällen och hur man inom försvaret hade för vana att först lägga granris på hästens rygg och därefter en filt över. Något som definitivt var att föredra framför en tät flecefilt direkt på en svettvät häst i vinterkyla, enligt Anna.

Björning

Symtom, egna åtgärder och veterinärbehandling av kolik var ett annat ämne som flera av deltagarna hade erfarenhet av och tillika många frågor. Skabb och pälsätare likaså. På ett behagligt, avdramatiserat och pedagogiskt sätt gick Anna igenom vad hon ansåg vara det viktigaste att känna till kring hästens "vintersjukdomar". Det var nog fler än undertecknad som gärna hade haft Anna som granne till det egna stallet....

Efter lunch och lite utvärdering var det dags för hemresa, och för att citera programmet i inbjudan; "Avfärd fullmatade med härliga minnen, inspiration och kunskap."

Paret drar snöplogen

En kopia av sessorna på Hagas vagn på Hovstallet. Foto: Lasse Hellsten

Gräsklippning med mindre hästar

**Peter och Helene Karlsson
Sya Häst & Natur**

Jag lyfte av ett aggregat från min stora amishklippare och satte en rekad skackel på. Det blev lagom för Ove, shetlandsponny som mäter 90 cm i manken. Jag gjorde det mest som en kul grej och för att Ove ska få arbeta. Vi uppfostrar och utbildar alla hästar lika så långt det är möjligt och efter den förmåga och psyke de har. Förutom en gräsklippare har jag byggt en rekad domänkälke till Ove, den är kanon att använda i skogen eller om man bara vill köra för att träna musklerna med ett litet lass.

När gräsklipparen används klipper vi hemma i trädgården. Konstruktionen fungerar bra men med amishaggregat är det svårt att få till en bra inställning så att knivarna snurrar och samtidigt klipper. Och tyvärr blir det ju kvar en del maskrosor, de står emot enkla cylinderklippare.

Besök gärna Sya Häst & Natur på Facebook och Instagram, samt @enhastsomheterove på Instagram. Där kan du bland annat hitta inspiration till att använda shetlandsponny till riktiga jobb.

Karin Andersdotter

Hästen heter Sir Alex född 2016, e. Theodor 631, u. Fidelie 5657. Uppfödare är Jörgen Larsson, Kvänum. Ägare, kusk o fotograf är Karin Andersdotter.

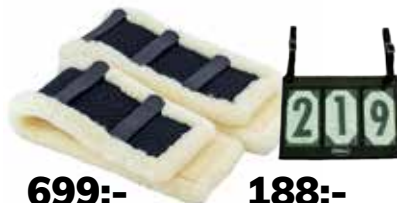
Jag hittade den här gräsklipparen av en slump på Hästnet för 4-5 år sedan och kunde inte motstå möjligheten att köpa den. Man kan säga att jag gjorde ett fynd med tanke på skick o prislapp då den va i princip helt ny.

Jag använder den hemmavid mest för skojs skull. Klipper en del av gräsmattan och sen lite gräsytor runt ladugård o liknande. Jag har gjort några försök att erbjuda mina tjänster för olika företag som har en del lämpliga gräsytor men då min klippare är ganska liten så tar det relativt lång tid o det är svårt att få vettigt betalt.

Fabrikat: okänt

199:-
Körhuvudlag
med nosrem
Art nr 2022

699:-
Selunderlägg
Art nr 6137

188:-
Nummerhållare
Art nr 6076

49,50
Allroundhandske
Art nr 14810

69⁵⁰
Ridstrumpa
Art nr
160590

765:-
Körtäcke Reflex
Art nr 7087

1595:-
Baksele
Art nr 603003

Borjes
TINGSRYD

Vi har produkter för dig
som sysslar med körning

+

BREDDEN INOM RIDSPORT

Till dig, din häst och till stallet.
Ett brett och prisvärt sortiment
som kompletteras med nyheter
inom körning.

borjes.se

Årets 2023 hästkörare

*Jonas kör sin fjording Muskot under en studentbal.
Foto: Högbo Bruk*

Jonas Lindh är anställd på Högbo Bruk som kusk. Här har han jobbat sedan han avslutade Kuskutbildningen i brukshästkörning för tio år sedan. Nu kan han lägga till "Årets hästkörare 2023" på cv:et.

Medlemmar i Föreningen Sveriges hästkörare får nominera andra medlemmar till vem de anser ska bli Årets hästkörare, och styrelsen väljer sedan ut en vinnare. För att bli årets Hästkörare ska man vara en duktig inspiratör, ambassadör och marknadsförare av körhästar. Man ska även ha visat god entreprenörsanda, vara nytänkande och gjort betydande insatser som hästkörare. I år fick Jonas Lindh utmärkelsen.

"Han har gjort ett enastående hårt arbete med att bygga upp hästanvändningen kring Högbo Bruk och visat nyttan med att använda häst i dagens samhälle. Han är ett fint fönster utåt för oss hästkörare".

Så löd motiveringen när Jonas Lindh fick ta emot utmärkelsen Årets hästkörare.

–Han har på ett föredömligt sätt och i många olika användningsområden visat hästen kvalitét i ett publikt sammanhang, säger Tom Meurling, ordförande i Föreningen Sveriges hästkörare.

Hur känns det att ha blivit utnämnd till Årets hästkörare?

–Blir förstås glad över att mitt arbete uppmärksammas. Efter att jag avslutade kuskutbildningen har de senaste tio åren på Högbo bruk gett otroligt mycket för min del. Även om jag hade kört häst innan så är det något annat att få köra häst professionellt på heltid. Vi är ju inte så många som har den förmånen.

Varför tror du att du fick utmärkelsen Årets hästkörare 2023?

–Jag har hjälpt till att sätta brukshästkörningen på kartan. Jag är engagerad och vi syns. Det är ett stort stöd att ledningen på Högbo Bruk och mina chefer vill visa upp hästarna och det gör ju mitt jobb mycket enklare. De är väldigt tillmötesgående.
–Men det höll på att gå åt ett annat håll här på bruket. Under kuskutbildningen gjorde jag en praktikperiod

hos Conny Blom i Ockelbo och sökte sedan praktik på Högbo Bruk. Då visste jag att kusken här skulle sluta, och man var på väg att avveckla verksamheten med hästarna. På den tiden syntes hästarna inte så mycket på bruket. Man gjorde bara konferenskörningar och var med på marknader, men utförde inga praktiska arbeten på området.

*Fänrik och Jonas på väg för att hämta upp ett brudpar.
Foto: Högbo Bruk*

–Så då kom jag in med min entusiasm från utbildningen. Jag hade lärare som Elisabeth Olofsson och Roland Wirenberg vilka hade inställningen att man kan göra allt med hästar och jag brann för körningen. Så jag övertalade vd:n på Högbo bruk att fortsätta med hästarna och sedan dess är jag här.

Vad gör du på jobbet?

–I mitt arbete kör jag besökare och många bröllopskörningar, klipper gräs, kör undan sopor, kör foder/spån till smådjursparken och kör dyna därifrån med mera. Arbetar på våra evenemang som Barnkalaset, julmarknaden, midsommarfirandet och Högbodagen.

–Innan pandemin var det mest stora sällskap som bokade. Under pandemin förändrades det. Då kom familjer och mindre sällskap. Det blev en ny kundkrets.

–I höstas läste jag in mig ännu mer på Högbos historia, och körde nästan tjugo turer med pensionärer som fick guidade turer här. Jag guidade utomhus och mina kollegor inomhus. Det är fint att ha åtta till tio personer på en vagn och köra fram till en byggnad för att berätta dess historia.

–Nu hoppas jag på att få till ett samarbete med grundskolan. Alla mellanstadieelever läser om Sandviks historia och vi kan ge dem en minnesvärd upplevelse om de kommer hit som en del i lärandet. Vi har redan ett bra samarbete med särskolan och träningsskolan som är här en gång varje år. Vi har snälla hästar och en riktig vagn med ramp för rullstolar. Det känns nästan som att hästarna vet vilka de kör.

–Jag jobbar också med att bevara vagnsparken. Här har jag lyxen att ha

bröllopszvagnar som funnits på bruket i 100 år och andra vagnar från konsul Göranssons tid på 1800-talet. Jag gör i ordning dem så att vi kan ha en historisk vinkling och samtidigt ha praktisk användning för dem. Så fort jag får chansen går jag kurser hos Vagnshistoriska sällskapet för att lära mig sådant som ådringsmålning och restaurering.

–Jag har en otroligt bra arbetsmiljö!

Vilka hästar har du nu?

–Jag har fjordingen Muskot och Högbo äger de nordsvenska brukshästarna Isa och Fänrik. I maj förra året fick Isa ett hingstfö. Han heter Idyll och är nu tio månader. Isa är tillbaka i verksamheten och Muskot är extra-pappa åt Idyll, som snart ska få vara med när jag kör. Det är en bra skola för honom att vara här i en miljö där det händer mycket. Och han är en publikdragare.

–Vi valde att avla en nordsvensk brukshäst av flera anledningar, det var ett bra tillfälle för mig och min fru Maria att få låna magen på Isa och så tänkte vi på nordsvenska hästens framtid och vill bidra till aveln. Högbo har som policy att vi ska ha svenska lantraser på bruket. Både personalen och besökarna tycker det är roligt när Idyll är med.

Du är LIA-värd för studerande på kuskutbildningen, hur är det?

–Nästan varje termin kommer det

hit en elev från Kuskutbildningen i brukshästkörning. Att ha praktikant-er här ger oss mycket. Då steppar man själv upp sig och går ifrån den dagliga lunken och ser till att planera ordentligt. Jag vill att de ska få sitta på kuskbocken flera timmar per dag. Visst ska de kunna sköta hästar, stall och vagnsvård – det finns det tid till – men det viktiga är att de ska få köra så mycket som möjligt.

–Många praktikanter som kommer hit tycker att det är roligt med gräsklippningen, vi har en jättefin gräsklippare, som jag kör med i par. De studerande får också rissla grusgångar och mycket annat. Vi gör ytterst lite skogskörning, kör bara ris och nåt träd ibland.

Kan du ge nåt tips till dem som funderar på att söka kuskutbildningen?

–Själv gick jag kuskutbildningen när jag var 40+ och då har man ju erfarenhet sen tidigare. Det är verkligen ingen nackdel att ha några år på nacken.

–Säkerhet är viktig när det gäller vagnar och seldon. När jag gick kuskutbildningen hade jag förmånen att ha Roland Wirenberg som var som ett facit i vagnkunskap. Han kunde peka på vad man ska tänka på förutom det mest uppenbara som alla tittar på. Han visade på att muttrar i fjäderpaketen som slits men är enkla att byta. Det är sådant som man vill lära sig – knep som gör stor skillnad i slutändan. Så ta chansen att lära dig att laga innan saker går sönder!

Vill du se mer av Jonas, Isa, Fänrik, Muskot och Idyll? Följ Jonas "brukskusken" på Instagram.

SVENSK ARDENNER TILL BERIDNA HÖGVAKTEN

TEXT: HAMPUS JANSSON

FOTO: CHRISTIAN EKSTEDT

RYTTARE REJÄL: MAGNUS OLSSON

RYTTARE ROSS: SIMON LANDQVIST

Livgardets Dragonmusik-
kår (LDK), i folkmun
benämnd som beridna
högvakten, har på senare
tid tagit in två hästar som
tidigare arbetat som drag-
djur. Den ena hästen, Ross
av Breavad, kommer du få
läsa om i ett senare num-
mer av MH. I denna text
beskrivs hästen Rejäl.

Rejäl är en svensk ardenner som
är något större än rasstandard,
vilket är lämpligt som pukhäst
i LDK. Han är uppfödd hos Sal-
ly Danielsson, Åstabo och ägs av

Familjen Samuelsson där Mar-
tin Samuelsson använde Re-
jäl som arbetshäst i skogar-
na kring Mariestad. Han själv
har jobbet i LDK och hörde
av sig dit för att han trodde sig
ha en häst som var lämplig som
pukhäst. Tidigare har pukhästar
varit framförallt shire. Här i en
intervju med Magnus Olsson,
slagverkare i LDK som är Re-
jäl's ryttare, beskrivs Rejäl's för-
sta veckor i sin utbildning mot att
bli pukhäst.

Magnus Olsson har jobbat i LDK
i nio år och varit med och inför-
skaffat ett par andra pukhästar

Ardennern Rejäl

Varje pukhäst får en handgjord sadel
som är specialbyggt med en ställning
för pukorna. Här bär Ross sin
specialbyggda pukhästsadel.

till kåren. Han har en bra känsla för hur lynnet på blivande pukhästar ska vara. Rejäl påminner om Ross, en brabant som nu går i högvakten, säger han.

Vi börjar alltid med att ta med puk-sadel och pukor till hästen. Vi spelar för hästen och hänger helst på pukorna på hästen för att se hur den reagerar. De hästar som reagerar på pukorna tidigt brukar sällan bli helt bekväma med att gå med pukor som dundrar. Rejäl var en sån häst som inte brydde sig om pukorna och det brukar vara de hästar som fungerar bäst, säger Magnus Olsson. Igår, 26/4, reds Rejäl av en kavallerist med högvakten för att hästen skulle vänjas vid den trafik som är mellan kavallerikaseren och slottet. Idag, 27/4, gick Rejäl med i premiären för LDK, fortfarande utan pukor.

Vi har även övat en del i formation och spelande, vilket har gått bra. Det som många kallblod har problem med är att skritta tillräckligt fort. Rejäl fick trava ikapp med jämna mellanrum under högvaktspremiären och det hade att göra med att Rejäl inte hade tillräcklig kondition för att skritta i högt tempo hela vägen från kavallerikaseren, K1, till slottet, en sträcka på 3 km. Det tar ofta en hel sommar för en pukhäst att komma in i jobbet och en hel sommars övning är vad Rejäl kommer få. Det går inte att spela pukor när hästen travar så det är viktigt att Rejäl kan skritta i samma tempo som de andra. En annan sak Rejäl behöver öva mer på är stillastående på borggården där han var lite otålig. Att Rejäl skulle ha lite svårt att stå still tyckte ägaren Martin Samuelsson var konstigt då Rejäl alltid haft lätt

Under sommaren kanske vi får se både svensk ardenner och brabant med pukor på väg till slottet.

för att stå still när han arbetade med ägaren. Möjligen har det att göra med att han blev trött på väg till slottet eller kanske att utrustningen behöver justeras.

Rejäl kommer konditionstränas utöver det uppsuttna spelandet. Det görs av kavalleristerna och tränare på K1. De kommer rida runt på ridvägar och i skogarna kring kaseren.

FÖRHOPPNINGSVIS FÅR VI HÖRA MER OM HUR DET GÅR FÖR VÅR SVENSKA ARDENNER I STOCKHOLM I NÄSTA NUMMER DÅ HAN SÄKERT KOMMER HA GÅTT EN DEL HÖGVAKTER OCH BEGER SIG HEMÅT FÖR ATT ÅTER ARBETA MED SIN KUSK OCH ÄGARE.

Moderlandsraserna Nordsvensk Brukshäst, Gotlandsruss och Svenska Ardennerhäst

Här finns en häst för alla!

Jonas Nordlund kör Tittut, Tensy. Foto: Backförs Gärd, Elin Nordlund.

Lars Hellsten kör Tarzan. Foto: Mila Svit.

Marie-Louise kör Carlang, Alli. Foto: Pernilla Hägg.

I strävan för att bevara de inhemska moderlandsraserna Nordsvensk Brukshäst, Gotlandsruss och Svensk Ardenner har rasföreningarna för respektive förening vidtagit en mängd åtgärder för att öka aveln och användandet av dessa tre raser. Avelsvärdering av hingstar är en viktig del av bevarandearbetet, ett led i att bevara avelsdjur från olika blodslinjer samt brukandet av hästen.

MODERLANDSRASERNA

Text & bild: Emely Lönnberg, utbildad sadelmakare och kusk

Så tillverkas en arbetssele

I detta nummer av MH bjuds du på en komplettering till förra avsnittet. Bilderna visar olika sätt att avsluta en söm på. Det vanligaste är att man syr nära inpå beslaget och sedan avslutar med att fästa sömmen genom att sy tillbaka ca 2,5 stygn så att båda trådarna kommer ut på baksidan.

Det vanliga sättet att avsluta en söm på är att sy fram till beslaget och sedan fästa med två stygn bakåt.

I ändrar som inte slutar med ett beslag syr man ofta längs med kanten runt hela vägen.

Om man syr ihop två läderdelar, som exempelvis vid tillverkningen av en töm, kan det vara bra att ha några stygn som fäster mellan sömmarna. Man syr då alltså från tömmens ena långsida till tömmens andra långsida så att lädrets kortsida inte flärpar upp. Det är dock viktigt att inte sy rakt från långsida till långsida, eftersom man då skapar en perforering och lädret försvagas avsevärt. Istället får man hitta på en krumelur/form/dekor.

Man kan använda sig av "krumelurer" även om man vill ha det extra tajt runt ett beslag. Flera av bilderna visar olika varianter på krumelurer/former/dekorer.

Olika sätt att avsluta sömmen vid ett beslag.

Här är en variant att avsluta sömmen på vid tex. en övergång mellan två läderstycken då man vill hålla ihop styckena lite extra

Ett sätt att avsluta sömmen på vid t.ex. en övergång mellan två läderstycken då man vill hålla ihop styckena lite extra.

I en ände följer man kanten runt med sömmen

Distriktsombud

VAD FINNS DET FÖR HÄSTKÖRARAKTIVITETER I DITT DISTRIKT? KAN MAN ARRANGERA NÅGOT FÖR MEDLEMMAR I DITT OMRÅDE? KURSER? TA KONTAKT MED DITT DISTRIKTSOMBUD.

Blekinge, Mathilda Svetoft, 072-50 650 49, matilda@svetoftsskogshastar.se

Dalarna, Karolina Andersson, Älvdalen, 070-3520976, karolinalarsson@live.se

Gotland, Monica Elebjörk, Klintehamn, 070-381 02 17, monica.elebjork@gmail.com

Gävleborgs län, Anders Svensson, Hudiksvall, 0650-250 28, ante.kusk@gmail.com

Göteborg och Bohuslän, Peter Andersson, Svanesund, 070-655 69 07, hogenhovslageri@hotmail.com

Halland, Jessica Bergqvist, Grimeton, 070-662 72 37, breavad@gmail.com

Jämtland / Härjedalen, Marie Lidvall, Föllinge, 073-182 44 06, marielidvall@hotmail.com

Jönköping, Jan Bång, Gislaved, 0371-134 25, bangsskogsservice@gmail.com

Kalmar, Thomas Emrin, Voxtorp, 0733-73305, thomas@holam.se

Kronoberg, David Krokmark, Lödashult, 070-6152617, david.krokmark@gmail.com

Medelpad, Lennart Östberg, Specksta, 070 395 09 50, jansaslennart@yahoo.se

Norrbottnen, Therese Segerlund Wasserman, Luleå, 070-627 97 62, markus.segerlund@vattenfall.se

Skaraborg, Jenny de Carvalho, Tibro, 0730-251289, jenny.carvalho@svenskakyrkan.se

Skåne, Anders Blomberg, Perstorp, 0733-148345, anderspivo@gmail.com

Stockholm, Sara Mattsson, Tyresö, 070-439 57 24, sara.mattsson@live.com

Södermanland, vakant

Uppsala, Camilla Perhult, Alunda, 070 - 28 76 316, camillashastentreprenad@hotmail.se

Värmland, Carita Flod, Arvika, 073 - 829 04 46, caritastrand@msn.com

Västerbotten, vakant

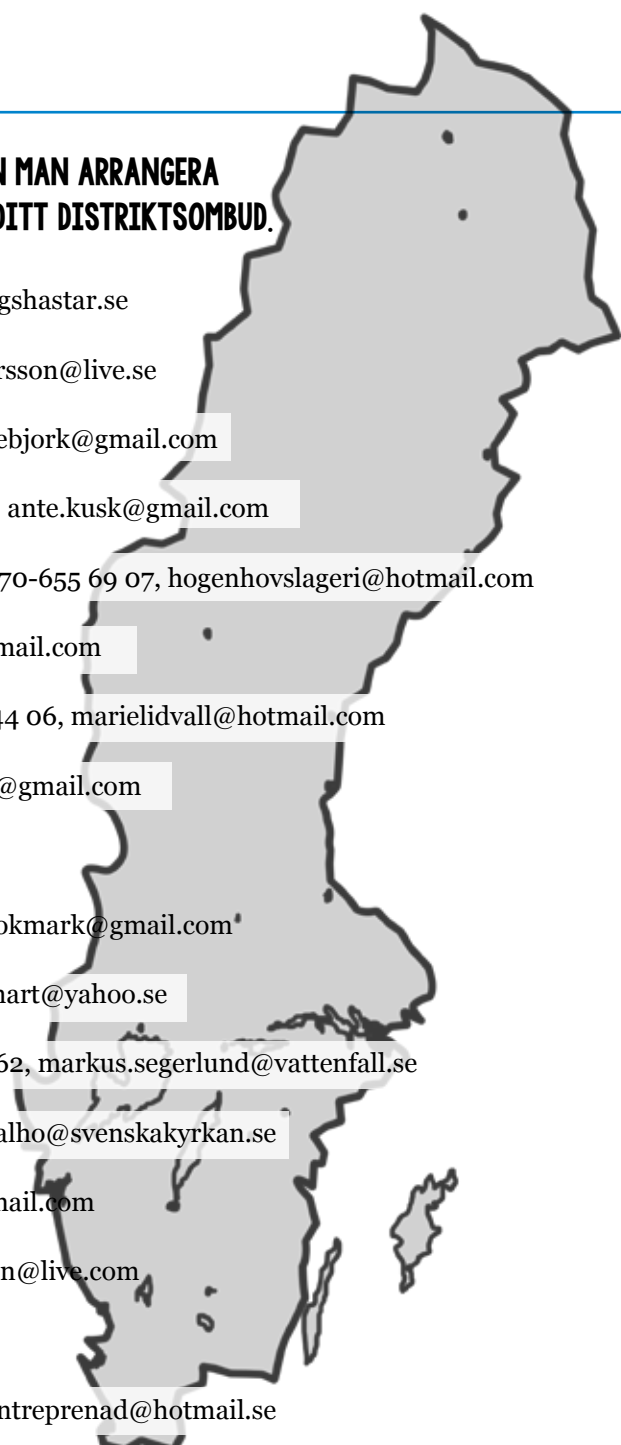
Västmanland, Arne Persson, Möklinta, 0224-82016, draghasten@gmail.com

Ångermanland, Jan-Ove Lundqvist, Arnesvall, 070-3092639

Älvsborgs län, Inger Tegemyr Sköldén, Nygård, 0703-380 305, skoldens@telia.com

Örebro län, Isabella Norén Creutz, Kils-Vallby, 070-720 28 77, isabella.creutz@gmail.com

Östergötland, vakant

DISTRIKTSOMBUD

Meddela länets kommande aktiviteter till redaktionsgruppen på redaktor@hastkorare.se så kommer de med på distriktens info-sida. Om du är distriktsombud och vet att du inte har gett oss din mailadress, maila den till oss så läggs du till i maillistan.

Beställ FSHKs profilkläder från

EMILS

CYKEL & SPORT

T-SHIRT (art.nr 33001033)

Skön tubstickad t-shirt med ribbstickad hals. Förstärkt nack- och axelsöm. Tvånålssöm i ärm. Gråmelerad med FSHK-loggan i originalfärger som stort brösttryck. Storlek XS-6XL. Pris inkl. tryck och moms: 140 kr

T-SHIRT DAM (art.nr 33041059)

Rundhalsad t-shirt i dampassform med korta ärmarna. Förstärkta axelsömmar. Gråmelerad med FSHK-loggan i originalfärger som stort brösttryck. Storlek XS-L. Pris inkl. tryck och moms: 180 kr

PIKÉTRÖJA (art.nr 33051035)

Piké med bröstficka och kort ärm. Ribbstickad krage och ärmavslut. Vit eller gråmelerad. FSHK-loggan i originalfärger som litet brösttryck. Storlek XS-L. Pris inkl. tryck och moms: 380 kr

PIKÉTRÖJA DAM (art.nr. 33071035)

Pikétröja i dampassform. Ribbstickad krage och ärmavslut. Förstärkt nack- och axelsöm. Vit eller gråmelerad. FSHK-loggan i originalfärger som litet brösttryck. Storlek XS-L. Pris inkl. tryck och moms: 380 kr

Keyp Force (GKW art. nr 246)

Armykeyp med platt krona, kantband runt om och lufthål i metall för extra ventilation. Kort skärm och skön passform. Förböjd kortare skärm, justerbar med kardborrespänne bak. Grå med FSHK-loggan fram. Pris inkl. tryck och moms 140 kr

Varseljacka (art. nr 40641811)

Godkänd som huggarjacka. Varselororange/marinblå. Slitstark, lätt och vattenavvisande material. Hög komfort och optimal funktionalitet. Kortare framtill för maximal rörelsefrihet, längre baktill för bättre skydd över rygglutet. Certifierad enligt EN ISO 20471, klass 3, skyddskläder med hög synbarhet. Ryggtryck med FSHK-loggan i originalfärger. Storlek XS-4XL. Pris inkl. tryck och moms: 1300 kr. Önskas namntyck på bröstet tillkommer 15 kr. Pris inkl. tryck och moms: 1300 kr.

Varseljacka "softshell" (art. nr 48772516)

Här till vänster i bild. Mer info på FSHKs hemsida.

Frakt tillkommer. Billigaste fraktoalternativet tillämpas. Beställning via telefon eller e-post. Emils Cykel & Sport, Hamngatan 6, 54430 Hjo, emil.fredriksson@vitesse.se, 070-4441848

www.hastkorare.se

Föreningen
**SVERIGES
HÄSTKÖRARE**

I NÄSTA NUMMER:

Häst i hyggesfritt skogsbruk är temat för nästa nummer.

Vi i redaktionsgruppen vill gärna veta om du...

...har en idé för en artikel,

...ställer upp på en intervju eller

...känner till något material som kan vara intressant att ta med i tidningen.

Det kan gälla något som är kopplat till temat eller något helt annat. Skicka till redaktor@hastkorare.se!

Manusstopp för MH nr 3 2023: 22e augusti, planerad utgivning: 29e september